

[opis]

W książce Ubezpieczenia non-life szczegółowo przedstawiono klasyczne oraz nowoczesne ubezpieczenia majątkowe - począwszy od komunikacyjnych przez ogniowe, ubezpieczenia utraty zysku, po ubezpieczenia finansowe, w tym ubezpieczenia kredytu kupieckiego. Wyjaśniono istotę i rodzaje ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej oraz zagadnienia dotyczące odpowiedzialności cywilnej sprawcy szkody, z podaniem licznych przykładów z praktyki gospodarczej. Wskazano znaczenie wymienionych ubezpieczeń w zarządzaniu ryzykiem przedsiębiorstwa.

W publikacji wyjaśniono kwestie gospodarki finansowej zakładu ubezpieczeń majątkowych, z uwzględnieniem wymogów Solvency II oraz Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości, metody zintegrowanego zarządzania ryzykiem ubezpieczyciela, znaczenie audytu, a także teoretyczne i praktyczne problemy reasekuracji. Scharakteryzowano rynek ubezpieczeń majątkowych oraz jego zmiany spowodowane kryzysem.

Książka jest przeznaczona dla: pracowników przedsiębiorstw odpowiedzialnych za ubezpieczenia, specjalistów zarządzania ryzykiem, brokerów ubezpieczeniowych, doradców finansowych, pracowników zakładów ubezpieczeniowych podnoszących swoje kwalifikacje. Stanowi także przydatne źródło wiedzy, które może być wykorzystywane zarówno przez studentów studiów ekonomicznych, jak również na szkoleniach i studiach podyplomowych dotyczących problematyki ubezpieczeń majątkowych.

[spis]

Wprowadzenie - Ewa Wierzbicka 11

1. Rynek ubezpieczeń non-life w Polsce - Kazimierz Ortyński 15

1.1. Pojęcie i funkcje rynku ubezpieczeń 15

1.2. Struktura rynku ubezpieczeń non-life i zasady jego funkcjonowania 17

1.2.1. Uczestnicy rynku 17

1.2.2. Ubezpieczyciele 19

1.2.3. Zasady świadczenia usług ubezpieczeniowych 19

1.2.4. Oddziaływanie państwa na rynek ubezpieczeniowy 21

1.3. Charakterystyka rozwoju rynku ubezpieczeń non-life 22

1.3.1. Uwagi wstępne 22

1.3.2. Liczba zakładów ubezpieczeń prowadzących działalność gospodarczą	23
1.3.3. Wielkość i struktura kapitałów podstawowych ubezpieczycieli	24
1.3.4. Koncentracja rynku	26
1.3.5. Składka przypisana brutto	27
1.3.6. Struktura portfela ubezpieczeń według składki przypisanej brutto	29
1.3.7. Struktura kanałów dystrybucji ubezpieczeń non-life	30
1.3.8. Funkcje i zakres reasekuracji w ubezpieczeniach non-life	32
1.4. Wpływ globalnego kryzysu finansowego na rynek ubezpieczeń non-life w Polsce	34
1.4.1. Przebieg i skutki kryzysu	34
1.4.2. Rekomendowane działania antykryzysowe w sektorze ubezpieczeniowym	36
Bibliografia	41

2. Gospodarka finansowa zakładów ubezpieczeń gospodarczych - Anna Karmańska	45
2.1. Wypłacalność zakładów ubezpieczeń	45
2.2. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	53
2.3. Działalność lokacyjna zakładu ubezpieczeń	56
2.4. Procedura określania wyniku finansowego zakładu ubezpieczeń	59
2.5. Konstrukcja informacji o majątku zakładu ubezpieczeń i źródłach jego pochodzenia	66
2.6. Rola kategorii finansowych w procedurze ustalania środków własnych, marginesu wypłacalności i kapitału gwarancyjnego zakładu ubezpieczeń	72
2.7. Obszary analizy finansowej zakładu ubezpieczeń	81
Bibliografia	90

3. Ryzyko w zakładzie ubezpieczeń - Marzanna Lament 91

3.1. Pojęcie ryzyka i jego rodzaje 91

3.2. Obszary ryzyka w działalności ubezpieczeniowej i ich charakterystyka 94

3.2.1. Ryzyko ubezpieczeniowe 95

3.2.2. Ryzyko kredytowe 96

3.2.3. Ryzyko rynkowe 96

3.2.4. Ryzyko operacyjne 97

3.3. Pojęcie i zasady zarządzania ryzykiem 98

3.4. Mechanizmy kontrolne ich efektywność 99

3.5. Audyt wewnętrzny jako metoda oceny zarządzania ryzykiem 103

3.5.1. Identyfikacja ryzyka na potrzeby audytu wewnętrznego 103

3.5.2. Zakres audytu wewnętrznego w zakładzie ubezpieczeń 105

3.5.3. Rola audytu wewnętrznego w procesie zarządzania ryzykiem 106

Bibliografia 109

4. Zintegrowane zarządzanie ryzykiem w przedsiębiorstwach ubezpieczeniowych - Paweł Gołąb 113

4.1. Zarządzanie ryzykiem 113

4.2. Zintegrowane zarządzanie ryzykiem ERM 115

4.2.1. Zarządzanie ryzykiem korporacyjnym - Zintegrowana Struktura Ramowa COSO II 117

4.2.2. IAIS: Standard Nr 2.2.6 - Zintegrowane Zarządzanie Ryzykiem - w celu spełnienia wymogów adekwatności kapitałowej i wypłacalności ubezpieczycieli 119

4.3. ERM w ubezpieczeniach 120

4.4. Polityka i strategia zarządzania ryzykiem 122

4.5. Struktury organizacyjne ERM 123

4.6. Tolerancja i limity ryzyka 127

4.7. Profilowanie ryzyka 130

4.8. Model Kapitału Ekonomicznego ECM 133

Bibliografia 137

5. Reasekuracja - zarys ogólny - Monika Woźniak-Makarska 139

5.1. Definicja pojęcia reasekuracja (Reinsurance) 139

5.2. Praktyka reasekuracji w Polsce 140

5.2.1. Prawne aspekty działalności reasekuracyjnej 140

5.2.2. Reasekuratorzy polskiego rynku ubezpieczeniowego 143

5.3. Transfer ryzyka ubezpieczeniowego 144

5.4. Historia rozwoju reasekuracji i cykliczność rynku 147

5.5. Główne zadania reasekuracji 148

5.6. Formy i rodzaje umów reasekuracyjnych 149

5.6.1. Klasyfikacja umów z punktu widzenia formy zobowiązania 150

5.6.2. Klasyfikacja umów z punktu widzenia podziału ryzyka 152

5.7. Umowy proporcjonalne 153

5.7.1. Umowa kwotowa 154

5.7.2. Umowa ekscedentowa 156

5.7.3 Umowy kwotowo-ekscedentowe 158

5.8. Umowy nieproporcjonalne 160

5.8.1. Umowa nadwyżki szkody 161

5.8.2. Umowa nadwyżki szkodowości 166

5.9. Program reasekuracyjny 168

Bibliografia 173

6. Ubezpieczenia majątkowe dla podmiotów gospodarczych - Magdalena Kaczmarek 175

6.1. Zagadnienia wstępne 175

6.2. Ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych 176

6.2.1. Przyczyny powstawania pożarów w Polsce 176

6.2.2. Przedmiot i zakres ubezpieczeń ogniowych 178

6.2.3. Suma ubezpieczenia i system ubezpieczenia w ubezpieczeniu ogniowym 181

6.2.4. Elementy taryfy 184

6.2.5. Inne formy ubezpieczeń ogniowych - typ all risks 186

6.2.6. Ocena ryzyka w ubezpieczeniach ogniowych 187

6.3. Ubezpieczenie utraty zysku (business interruption) 191

6.4. Ubezpieczenie od kradzieży z włamaniem i rabunku 197

6.4.1. Przedmiot i zakres ubezpieczenia 197

6.4.2. Systemy ubezpieczenia i wymogi zabezpieczeń przeciwkradzieżowych 198

6.4.3. Elementy taryfy i ocena ryzyka 199

6.4.4. Zasady ustalania wysokości szkody i odszkodowania 200

6.5. Ubezpieczenia transportowe (cargo) 201

6.5.1. Przedmiot i zakres ochrony 201

6.5.2. Przejęcie ryzyka w ubezpieczeniach transportowych 204

6.5.3. Rodzaje polis transportowych 205

6.5.4. Elementy taryfy 206

6.5.5. Zasady ustalania wysokości szkody i odszkodowania 207

6.5.6. Ocena ryzyka w ubezpieczeniach transportowych (cargo) 208

6.6. Inne formy ubezpieczeń podmiotów gospodarczych 209

6.6.1. Ubezpieczenie maszyn i urządzeń od uszkodzeń 209

6.6.2. Ubezpieczenie szyb od stłuczenia 212

6.6.3. Ubezpieczenie sprzętu elektronicznego 212

Bibliografia 215

7. Ubezpieczenia od utraty zysku (Business Interruption, BI) - rola, konstrukcja, specyfika - Tomasz Skwara 217

7.1. Istota i cel ubezpieczenia od utraty zysku 217

7.1.1. Zakłócenie działalności jako następstwo szkody w mieniu 217

7.1.2. Skutki zakłócenia działalności 220

7.1.3. Funkcje i cele ubezpieczenia od utraty zysku 221

7.2. Główne parametry w ubezpieczeniu BI i ich znaczenie 222

7.2.1. Okres ubezpieczenia 222

7.2.2. Zakres ubezpieczenia 222

7.2.3. Okres odszkodowawczy i maksymalny okres odszkodowawczy 224

7.2.4. Franszyza redukcyjna/Okres wyczekiwania 225

7.2.5. Limit(y) odpowiedzialności 226

7.3. Przedmiot ubezpieczenia w ubezpieczeniu od utraty zysku - suma ubezpieczenia i metody jej wyliczania 227

- 7.3.1. Ubezpieczeniowy zysk operacyjny - definicja i składki 228
- 7.3.2. Operacyjne koszty stałe podlegające ubezpieczeniu 228
- 7.3.3. Utrata czynszu 229
- 7.3.4. Metody wyliczania sumy ubezpieczenia: metoda sumy, metoda różnicy 229
- 7.3.5. Odpowiedzialność dodatkowa, ubezpieczenie prewencyjne 234
- 7.3.6. Dodatkowe pozycje kosztów możliwe do ubezpieczenia 236
- 7.4. Szkoda w zysku brutto, wyliczanie odszkodowania 236
 - 7.4.1. Powiązanie pomiędzy szkodą w mieniu a utratą zysku 236
 - 7.4.2. Podstawowe wyłączenia i ograniczenia odpowiedzialności 237
 - 7.4.3. Kiedy kończy się okres odszkodowawczy 237
 - 7.4.4. Okres wyceny, obrót standardowy, wskaźnik zysku brutto. Ustalenie wartości szkody i wysokości odszkodowania: model niemiecki, model angielski 238
 - 7.4.5. Odszkodowanie w przypadku braku kontynuacji działalności 240
 - 7.4.6. Szkody skutkowe/Szkody interakcyjne 241
- 7.5. BI w praktyce, czyli ciekawe problemy i dylematy 244
 - 7.5.1. Mienie ?użytkowane? 244
 - 7.5.2. Zwiększone koszty działalności 245
 - 7.5.3. Ubezpieczenie wybranych składników zysku brutto 246
- 7.6. Produkty pochodne ubezpieczenia od utraty zysku powiązanego z ubezpieczeniem mienia - krótka charakterystyka 246
- Bibliografia 249
- 8. Ubezpieczenia komunikacyjne, istota, grupy ryzyka - Kazimierz Ortyński 251

8.1. Obowiązkowe ubezpieczenie OC posiadacza pojazdu mechanicznego	251
8.1.1. Powstanie obowiązkowego ubezpieczenia komunikacyjnego w Polsce	251
8.1.2. Zakres obowiązku ubezpieczenia komunikacyjnego OC	252
8.1.3. Umowa ubezpieczenia OC posiadacza pojazdu mechanicznego	253
8.1.4. Zasady odpowiedzialności ubezpieczyciela	254
8.1.5. Składka ubezpieczeniowa	256
8.1.6. Świadczenia z obowiązkowego ubezpieczenia komunikacyjnego OC	257
8.2. Dobrowolne ubezpieczenie autocasco (AC)	258
8.3. Dobrowolne ubezpieczenie następstw nieszczęśliwych wypadków kierowcy i pasażerów pojazdu mechanicznego (NW)	260
8.4. Funkcje i rola Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego (UFG)	262
8.5. Znaczenie PBUK w systemie transgranicznego ubezpieczenia komunikacyjnego OC	265
8.6. Charakter rozwoju ubezpieczeń komunikacyjnych	267
8.6.1. Rozwój motoryzacji i wypadków komunikacyjnych	267
8.6.2. Składka przypisana brutto	268
8.6.3. Ewolucja wskaźników kosztów i szkodowości	270
8.6.4. Dynamika składki przeciętnej w ubezpieczeniu komunikacyjnym	271
Bibliografia	276
9. Istota, konstrukcja i rodzaje ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej - Ewa Myśliwiec	279
9.1. Istota, funkcje i przedmiot ubezpieczenia OC	279
9.1.1. Istota ubezpieczenia OC	279
9.1.2. Funkcje ubezpieczenia OC	287

9.1.3. Przedmiot ubezpieczenia OC 289

9.2. Zasady konstrukcji wszystkich ubezpieczeń OC 291

9.2.1. Ogólne zasady konstrukcji wszystkich ubezpieczeń OC 291

9.2.2. Zakres przedmiotowy ubezpieczenia OC 294

9.2.3. Czasowy zakres ochrony ubezpieczeniowej w ubezpieczeniu OC - tzw. trigger 296

9.2.4. Górna granica odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń - suma gwarancyjna 300

9.2.5. Wypadek ubezpieczeniowy w ubezpieczeniach OC 302

9.3. Rodzaje ubezpieczeń OC 303

9.3.1. Dobrowolne ubezpieczenia OC - rodzaje ubezpieczeń 303

9.3.1.1. Ubezpieczenia OC w życiu prywatnym 304

9.3.1.2. Ubezpieczenia OC z tytułu prowadzonej działalności, w tym gospodarczej 304

9.3.1.3. Ubezpieczenia OC z tytułu działalności zawodowej lub wykonywania zawodu 308

9.3.1.4. Ubezpieczenia OC członków organów spółki kapitałowej - tzw. D&O 309

9.3.2. Obowiązkowe ubezpieczenia OC 312

9.3.2.1. Rodzaje obowiązkowych ubezpieczeń OC 312

9.3.2.2. Podstawy prawne obowiązkowych ubezpieczeń OC 314

9.3.2.3. Podstawowe regulacje wspólne dla większości obowiązkowych ubezpieczeń OC 315

9.4. Dostosowanie zawieranej umowy ubezpieczenia OC do rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej 318

Bibliografia 324

10. Podstawy odpowiedzialności cywilnej sprawcy szkody - Ewa Myśliwiec 327

10.1. Rodzaje i przesłanki odpowiedzialności cywilnej 327

- 10.2. Odpowiedzialność cywilna deliktowa 329
 - 10.2.1. Odpowiedzialność na zasadzie winy 330
 - 10.2.2. Odpowiedzialność na zasadzie słuszności 335
 - 10.2.3. Odpowiedzialność na zasadzie ryzyka 336
 - 10.2.4. Odpowiedzialność solidarna kilku podmiotów 345
- 10.3. Odpowiedzialność cywilna kontraktowa 346
- 10.4. Zbieg odpowiedzialności deliktowej i kontraktowej 350
- 10.5. Związek przyczynowy 352
- 10.6. Przyczynienie poszkodowanego 353
- 10.7. Ciężar dowodu - co powinien udowodnić poszkodowany, a co sprawca szkody? 355
- 10.8. Rodzaje szkód, za które może zostać przyznane odszkodowanie z tytułu odpowiedzialności cywilnej 357
 - 10.8.1. Szkoda majątkowa (straty i utracone korzyści) oraz szkoda niemajątkowa 358
 - 10.8.2. Szkoda na mieniu i na osobie 361
 - 10.8.3. Szkoda na mieniu w obowiązkowych ubezpieczeniach OC a szkoda rzeczowa i czysta strata finansowa w dobrowolnych ubezpieczeniach OC 364
 - 10.8.4. Ogólne zasady ustalania wysokości odszkodowania w ramach ubezpieczenia OC 366
- 10.9. Terminy przedawnienia roszczeń z umowy ubezpieczenia OC 368
- Bibliografia 374

- 11. Ubezpieczenia finansowe - Ewa Wierzbicka, Zbigniew R. Wierzbicki 375
 - 11.1. Ubezpieczenia finansowe w zarządzaniu ryzykiem przedsiębiorstwa 376
 - 11.2. Istota i rodzaje ubezpieczeń finansowych 379
 - 11.3. Ubezpieczenie wierzytelności handlowych 388

11.4. Ubezpieczenie faktoringu 398

11.5. Znaczenie ubezpieczenia kredytu kupieckiego 399

11.6. Ubezpieczenie należności zagranicznych 403

11.7. Ubezpieczenie kredytu bankowego 406

11.8. Ubezpieczenie należności leasingowych 411

11.9. Gwarancje ubezpieczeniowe 413

11.10. Podsumowanie 418

Bibliografia 421

12. Ubezpieczenia pracownicze - Barbara Więckowska 423

12.1. Ubezpieczenia pracownicze z preferencją państwa 424

12.2. Ubezpieczenia pracownicze w formie PPE 426

12.3. Pracownicze ubezpieczenia na życie 427

12.4. Pracownicze ubezpieczenia chorobowe 430

12.5. Podsumowanie 437

Bibliografia 440